

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt IX. De exemplo vitæ maximè in prædicatore Evangelico necessario.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

ad eadem initia referenda sit ejusdem instauratio.

Horum autem ea legantur, qui duriora & longiora tormenta percelli sunt, qualia Clemens Ancyranus petulit, qui vices octies Martyr fuit, cum viginti & octo annorum spatio mita percellus fuerit.

Quod si laboris, sollicitudinis, & periculorum aliquem tædeat, ubi ista susceperit, cogitet, num revera credat ignem purgatorium esse, atque an multa centena annorum horridarum pœnarum, cum momento laborum hujus vitæ libenter vellet commutare, tunc enim se alacrius operi accinget.

Singulis porò diebus non cesset illud Apostolicum orare, Domine adauge nobis fidem. Sed in timis hæc, quæ xpc in Patris sapientia pronuntiavit, scribantur in corde: Sicut palmis non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in viti; sic nec vos nisi in me manseritis: Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: Quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras, sicut palmes, & arefcet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Si manserit in me, & verba mea in vobis manserint; quocumque volueritis petetis, & fiet vobis in hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferat, & efficiamini mei discipuli.

Joan. 15.

Lib. 4. cap. 13.

Quod in illud h. c. facit, Mater DEI loquitur (inquit B. Brigida) Qui conducit operarium ad laborandum, dicendo ei: Porta arenam de littore, & inquire in quolibet onere, si forte ibi invenire poteris granum auri, non minor erit merces ejus, si nihil inveniret; quam si reperiret multum. Sic etiam est cum illo, qui verbo, & opere ex divina charitate laborat, ad profectum animarum, non enim erit minor merces illi, si nullos converterit, quam si multos: sicut magister dixit exemplum: si, inquit, bellator, qui ad præceptum Domini sui egrediens ad bellam, & habens velle fortiter dimicandi, rediret sauciatus, nullam habens captivum, non minorem mercedem obtineret, amisso bello propter voluntatem bonam, quam si victoriam fuisset consecutus: sic est etiam cum amicus DEI: Nam pro quolibet verbo, & opere quod faciunt propter DEUM, & ut anima emendantur, nec non & pro qualibet hora tribulationis, quam patiuntur propter DEUM, coronabuntur, sive multi convertantur, sive nulli. Hactenus Antonius Possenus.

CAPVT IX.

De exemplo vitæ maximè in prædicatore Evangelico necessario.

IN Evangelico ministerio & orationis præsidium, & vitæ innocentiam ac integritatem necessariam esse diximus: restat nunc ut de exemplo vitæ dicamus. Nulla alia major ad cohortandum vis & efficacia, quam exemplorum: exempla enim majus pondus habent, quam verba, & ad faciendam populis fidem, & ad animos permovendos magis præstant. Quare Christus Dominus, & Apostoli ipsi si magnopere ministris vitæ exemplum commendaverunt: Sic luceat lux vestra coram hominibus; ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in celis est. Divus Paulus ad Titum scribens c. 2. In omnibus (inquit) præbe se ipsum exemplum honorum operum in doctrina, in integritate, in gravitate. Et primò in hoc excellit verbis exem-

Matt. 5.

Tit. 2.

plum, quod quasi lumine adhibito, ad virtutem, & fidei nostræ functiones certum iter demonstrat, in quo itinere magna solet esse obscuritas, maximè in rebus spiritualibus, quæ sunt à sensibus remotissimæ; & quas insuper tenebrarum princeps tenebris suis perpetuo magis obscurare conatur. Itaque, ut dici solet, picturas atque imagines rudibus hominibus libri instar esse: sic exempla quoque ipsa libri sunt, grandibus quibusdam literis conscripti, quæ in ipsos oculos etiam negligentis incurrere possint.

Est præterea ille quoque duplex exemplorum fructus, qui à Seneca Epist. 6. optimè indicatur: Plus tibi, inquit, vitæ vox, & convictus, quam oratio prodierunt: primò, quia hominis plus oculo quam auribus credunt: deinde quia longum iter est per præcepta, brevè & efficax per exempla: brevè, quia sine multa verborum circuitione, ut fit in concione, nec definiendo aut dividendo, virtutis natura aperitur, sed potius eam exhibendo, & representando: ut exempli causa, si Casarem dicendo describere velis, longo sermone opus sit, neque eum tam perspicè pingere possis: si vero ipsum sillas momento temporis, ex ipso conspectu, multò clarius & certius cognoscatur. Sic enim cum Franciscus leprosum lavabat: cum Ca. harina Senensis maledicæ mulieri tam constanter famulabatur, haud paulò melius & compendiosius docebant, quid amor proximi, quid sui ipsius odium postulet, & quatenus progredi debeat: quomodo humilitas, & patientia exercenda; quam si longa & accurata oratione hæc omnia declaranda suscepissent: ita ut non immeritò dixerit Magnus Basilii in Reg. susfor. Interrog. 17. Ad animum illius, qui ventris libidinis serviat, per vellendum, & ad frugem revocandum meliorem nullam cuiusvis generis orationem posse excogitari opinor, quam tantum valeat, quantum vi solum continentis alicujus aspectus.

Accedit deinde illud etiam, quod idem Seneca addit de hoc doctrina genere, ut non solum breve sit, sed etiam efficax: primò enim, & maximum est, quod quicquid sit, cum ab alijs factari videmus, non adeo arduum esse, & à nobis quoque posse fieri judicemus: nam quæ libris, vel quæ voce dixeruntur, profertilla quidem ad mentem instaurandam, sed plerumque difficultas, quam ostendunt rudibus præsertim, & non expertis, asperum quiddam & odiosum objicit: quod cessat, cum eadem alterius exemplo expressa, & in usum producta spectamus. Sicut si de montis jugo dubitetur, an sit superabile, nihil certius facit fidem, quam si multos jam superasse, & in eo jam stare conspiciamus. Docet hæc Gregorius 9. Mor. 35. Quæ verba illa Job: Instauras testes tuos contra me, ita interpretatur, ut hi testes sint homines justi, qui ipsa vita DEI præcepta, & eorum præmia contestantur; ut qui præceptis non accendimur, saltem exemplis excitemur, atque in appetitu rectitudinis, nil sibi mens nostra difficile æstimet, quod perfectè peragere ab alijs videt. Quare exemplum non modò difficultatis metum tollit; sed etiam ad ea agenda occultis quibusdam stimulis incita: ut præclari è S. Leo Serm. de S. Laurentio: Facilis, inquit, ad exhortandum sit oratio, efficax ad suadendum, validior à tamen sunt exempla, quam verba, & plenius est opere docere, quam vocem. Nam etsi exempla omnia, etiam scripta & antiqua multum valeant, ut experientia ipsa compertum est: sine ulla dubitatione, multò magis poterunt recentia & viva, maximeque domestica, quibus ipsi assiduo interfumus. Manifestum est enim, quam nos vehementius ea morantur, quæ nos ipsi spectamus, quam quæ ab alijs audimus: quò acrior est

Exemplorum fructus duplex Seneca.

S. Leo

ocu.

oculorum sensus, quam aurium: præsertim cum scriptura, ut dicta sit, non ita rem repræsentare, eisque omnes circumstantia, in quibus præcipuus est animorum motus, exprimere possit.

Exempla
moveri.

Habet etiam exemplum robur ad promovendum non utcumque, sed & id quidem suavissimè omnino, & placidissimè: & præ se fert quandam auctoritatem, quæ ad animos excitandos maximi est momenti. Nam quemadmodum frustra de rerum omnium contemptu, ac de aliis Evangelicis virtutibus disseritur, cum auditor conspiciat ipsum concionantem vel divitiis abundare, vel honoribus, aut externa gloria, ita, quis dubitat quin multo certius credit, si hominem illum res humanas contemnere, qui eum contemptum ipsis factis & re ipsa præ se fert, quam eum, qui si modo ita affectus est, tamen eum contemptum animo inclusum tenet?

Est etiam auctoritas quedam in hoc vitæ genere nam cum major mortalium pars, tum voluptatibus, quæ sunt quedam blandissimæ dominæ, tum ceteris presentibus bonis capiuntur: quos deinde perspicunt in vitis tam facile oblitescere, quibus & se ipsos, & alios captivos teneri sciunt, eos vero suspiciunt, ac tum tacitis cogitationibus tantam præstantiam admirantur, tum etiam apud alios maximis efferunt laudibus, eaque mirifica quedam res multitudini videtur: ac merito iudicatur eos omnino se ipsos, suas cupiditates subegisse, mundum omnem cum suis præmiis despectisse, magno excelsoque animo esse, & in jis divinas quasdam inesse virtutes, & pro diis eos habere. Cujus verò vita despicitur, necesse est ut etiam prædicatione contemnatur. Non ergo alijs proderit sine vitæ puritate, & splendore operariis.

Quare cum hæc rerum desipientia, vitæque exemplum Ministrum ita faciat admirabilem, cerè statuendum est, hoc esse ad persuadendum omnium potentissimum miraculum: nihilque aptius, nihil gravius ad invidiam conversionem promovendam esse posse. Qui autem hoc non habent, eos planè magno adjumento carere, & ut ita dicam, potissimum instrumento, ad hunc fructum & serendum, & demerendum. Unde Apostolus *Timoth.* discipulo charissimo, inter alia, exemplum potissimum commendat dicens *1. ad*

1. Tim. 2. Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate.

Ac tandem, quid ad fidei nostræ confirmationem, conciliandisque Evangelio Infidelium animos, vitæ integritas, & exemplum proferat, ostendit *Chrysostr.* *Homil. 46. in Matth.* Qui aperte hæc esse putat causam, cur & Apostolorum tempora tam fructuosa fuissent, & sua jam tempora tam sterilia essent, & infecunda: *Si homines, inquit, duodecim terrarum orbem converterunt, cogita, quanta sit malitia nostra, qui ne subditos quidem nostros corrigere possimus, cum tamen simus tam multi, ut decem milibus mundis pro fermento sufficere valeamus. Sed dices, Apostoli signa habebant, atqui non signa eos mirandos effecere. Multi quidem qui demones ejiciebant, quia peccatores erant, nihil tale fecerunt, sed puniti sunt. Quid est igitur quod eos magnos ostendit: pecuniarum contemptus, gloria despectus, ab omnibus vitæ hujus negotiis ereptio: qua si non habuissent, etsi mortuos suscitassent, non solum nullos juvissent, sed etiam seductores astimati essent.*

Qui *Homil. etiam 6. in 1. Epist. ad Cor.* de eadem re agens, inquit: *Quod etsi in presentia signa viderentur, quis tamen persuaderet: quis exteriorum aures non*

Thom. à Jesu Oper. Tom. 1.

*bis accommodaret, cum tantopere increbrescat malitia? Etenim probata Christianorum vita majorem apud multos auctoritatem sibi vindicabit quam signa: siquidem hæc apud imprudentes, & malos homines, malam concitant opinionem; Vita autem pura etiam ipsum diabolum majorem in modum obstruere poterit. Hæc ille. Quibus ego addiderim, inter Apostolica signa ad subjungendum orbem in obsequium Christi hoc maximum exiisse. Signa (inquit Paulus) *Apostolus mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis, & prodigiis, & virtutibus.* Vide obsecro, qua ratione inter signa Apostolorum primum locum tribuit patientiæ, secundum miraculis & prodigijs. Atque ad *Theosal.* *Ipsi scitis fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit, sed ante passus & contumelijs affectus.* Ubi qualis fuerit vita, qui mores, quam ab avaritia, ab adulatione, à fastu omni remoti: id verò pro certo, & insuperabili veritatis annuntiata testimonio profert. Sit vita pura & innocens in Christi prædicatore, & hoc signorum omnium vim obtinebit.*

Tantumque juvat vitæ integritas, ut solo minus *Niceph.* mulierculæ captivæ exemplo, *Georgios* ad fidem fuisse adductos tradat *Niceph.* *lib. 3. c. 34.* Quæ cum alias semper pudicè, castèque vixerat, tum captiva quoque nihil de pietate, sanctioreque instituto remissa. Nam diu, nocturne pietatis exercitia exhibebat, jejunijs plurimum vacabat, continueque precationibus insistebat. Ex quo quidem admirationi barbaris fuit. Quibus sciscitantibus, cur tantopere sese assigeret, ita se suum DEUM colere respondit, qui Christus esset. Nihil ex hoc amplius admirari barbari, quam novitatem nominis, mulierculam in honore habuerunt.

Mos gentis erat parvulos cum ægrotarent per vicinas domos à matribus circumferri remedia exquirentibus. Mater quædam eum puerum aliquandiu circumtulisset, nec salutare quicquam invenisset, captivam adiens, ejus opem petiit, illa se humani nihil scire testata est, sed DEUM quem coleret: Christum, desperatam ab hominibus salutem posse conferre. Parvulumque elicio suo super imponens, & orationem ad DEUM fundens, sanum matri reddidit. Implevitur hem facti tumor, & ad Reginam perlatus est, quæ dolore quodam afflicta, ad captivam se ferri curavit, cum illa regiam domum ingredi recusasset. Reddita est Regina sanitati, atque admonita, ut in Christum crederet, & eam coleret, qui salutem præbuisset. Rogavit Regina virum, ut Christianus efficeretur, quod quamquam ille promississet, segnis tamen erat, nec sæpius ab uxore compositus baptizari curabat, non tam fidei hostis, quam dubius.

Contigit eum in altissimas silvas ire venatum, quod cum pervenisset, coorta subito tempestate, ita tenebræ cuncta operuerunt, ut nec ipse comites cerneret, nec cerneretur ab illis. Ignarus quid ageret, promissionis conjugii factæ recordatus est, Christumque rogavit, ut si DEUS esset, ex tantis eum periculis eriperet. Nec mora, dies reddita mundo est, & Rex ad urbem incoluntis perductus, qui Regina, quæ gesta erant, miraculi loco exposuit. Vocatur captiva, audit consilium ejus illa rejicienda idola, & Christum colendum dicit, etique supplicandum, & Basilicam faciendam. Convocato populo Rex Evangelium prædicat, & nondum factis initiatus sit suæ gentis Apostolus. Credunt viti per Regem, fæminæ per Reginam. Constituitur templum magni operis: & elevato pertinaciter murorum ambitu, columnæ collocantur. Sed prima, ac secunda erecta, tertia nullis machinis erigi

H potest,

potest, nullisque viribus, cum ad noctem usque laboratum esset Recedentibus cunctis, sola captiva apud templum in oratione perseverat. Postera die, prima luce redeunte populo columna reperta est supra basim in aere suspensa, quantum esset unius pedis spatium. Magnificaverunt omnes DEUM, veramque captivæ fidem recognoverunt. Quibus mirantibus, ac stupentibus, sensim supra basim suam nullo contingente deposita est, & summa cum libratione descendit. Mox reliquæ columnæ magna facilitate erectæ & collocatæ sunt: perfectum templum: & populi fide confirmatâ, suadente captiva, totius gentis legatio ad Imperatorem Constantinum mittitur, res gesta exponitur, & sacerdotes peruntur, qui ceptum erga se munus impleant. Ferunt Constantinum non minus hoc nuntio lætarum, quam si gentes Romano imperio incognitas, & ignota regna vicisset, indeque Iberis jucundissimo vultu satisfecisset.

Eadem prædicandi formula Ministris necessaria.

Ad vitæ denique exemplum valde expedire nemini dubium est, ut qui in ipsidem provincijs & regnis sunt, eisdem diverforum Ordinum professores, eandem prædicandi formulam, & doctrinæ Christianæ docendæ modum teneant, ne diversam fidem & Religionem annunciare videantur: præcipue tamen in eis se strictissimo charitatis vinculo consentiant; quo facile quodvis perficietur: contra tamen nihil ita perturbat, labefactat, evertitque surgentes messes, ac mutua in eis Evangelicos ministros dissensio, atque contentio. Scriptum est: *Unus edificans & alter destruens, quid*

Ecd. 3.4. proficit ei, nisi labor? Et turtus: *Non est dissensionis 1. Cor. 14. DEUS, sed pacis.* Et alibi: *Si quis videtur contentiosus 1. Cor. 11 esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Eccl. 18. esse DEI.* Et vix certè est illi, qui unum scandalizaverit ex his pusillus, qui credunt in Christum. Omnia ergo in charitate fiant, omnia secundum ordinem, omnia in vinculo pacis: nihil per contentionem, neque per inanem gloriam: non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum.

Itaque sibi modò adjuvamento ut sint, omnibus modis curandum est, omnes DEI oves pascant, salutem earum querant, non querentes quod sibi utile est, sed quod multis, ut salvi fiant.

CAPVT X.

Deficientia in ministerio sancti Evangelij requisita.

Post orationem assiduam, morum integritatem, ac vitæ exemplum, jam ultimo loco de scientia in ministerio Evangelico requisita dissendendum est. Quatenus autem peritam esse oporteat Sacerdotem, satis ex Patrum Canonibus constat. Nam cum prædicandi verbi Dei fungatur officio, cum sit hoc proprium Pastorum atque Doctorum, eum esse oportebit, quem Paulus describit: *Amplèntem eum, qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos, qui contradicunt, arguere.* Qui hæc præstare non potest, remerè Doctoris in Ecclesia usurpat locum: majus sibi juxta *Jacobum* judicium summons. Quod cum tantæ magnitudinis, tantæ etiam periculi sit; nemo satis præstare potest, nisi missus à Domino, *Quomodo enim, inquit, Rom. 10. prædicabunt, nisi mittantur?* Quare nisi ex officio incumbat, aut majorum auctoritate imponatur, aut

Tit. 1. Tit. 1. Jacob. 3. Rom. 10. Quanta

ipsa charitate aperitè peturgente suscipiatur, nemo onus Angelicis humeris formidabile subire audeat.

Qualis verò, & quanta debeat esse sapientia Ministri, eum facile in specie determinare, cum præcipue res pensanda sit, ex qualitatibus nationum, & gentium, quibus Ministri destinantur. Alius enim scientiæ gradus in convertendis Judæis, sive Hæreticis, aut Schismaticis, alius verò in Gentilibus prærequiritur. Nam ad agendum cum illis, linguarum peritia, ac in Theologia & Scriptura sacra, non mediocriter esse versatum requiritur: quamvis sæpè non tam disputationibus, quam vitæ integritate, exemplo, & oratione plus emolumenti, quam ex disputationum congressu succedat.

In Gentium verò prædicatione panis, qui in Europa abundat, nobisque præ copia panis vilescit, admirabiles parvulis illis esurientibus epulas præberet, cum apud has gentes non tam scientiarum notitia, quam charitatis zelus desideretur. Requiritur tamen, ut primum quis symbolum, mysteriaque fidei præcipua norit exponere, pro capto auditivum: mox præcepta divina quæ aut severentur, aut violentur: tum quæ ad Sacramentorum intelligentiam usumque pertinent: ac modò probatè ille vitæ laude floreat, non magnopere ego scholarum apparatus, reconditamque illam doctrinam, in eo desiderarem: quippe cujus munus magis prudentia quadam, atque ingenij morumque barbarorum peritia conficit, quam subtiliori literatura. Ut enim Magistri Novitiorum in Religiosis domibus (ut prudenter consideravit P. Acosta lib. 4. c. 10.) eliguntur, virtute, prudentiaque præstante, ipsaque usu rerum spiritualium: propterea cum ea *ars artium* sit, non tam paginis evolvendis, quam inrens spiritus motionibus discernendis paratur: tamen cum fundamentum istud jacitur, vitæ purioris, ac sensus exercitati, ad discretionem boni & mali, Sanctorum Patrum lectio, ut *Gregorij, Basilij, Bernardi*, diviniæque Scripturæ præsertim meditatio plurimum adjuvet: ita planè in moderatione Barbarorum, qui novitij quidam sint Religionis Christianæ, & quidem quibus omnia divina, & ecclesiastica valde nova, valde inusitata occurrant, exoptanda esset eximia quadam vitæ sanctitatis in Ministro DEI, cum pari prudentiæ ac dexteritatis laude conjuncta. Scientiæ verò is modus, eaque mensura, quæ communiter oportuna est; ut sciat quæ forma Catechismi servanda, quis ordo Sacramentorum tenendus: quantum sibi liceat in disputatione, quæ sine reservata crimina. At Barbarorum ritus, & avitas superstitiones, non nisi longo reru usu deicere potest.

Notandum verò, quod si in plerisque mediocris quædam doctrina sufficiat, oportere tamen esse inter Ministros aliquos præstantes Theologos, quos ceteri consulant, & à quibus veluti à fonte veritatis doctrinam hauriant. Nam & ad veteres pellendos errores, & ad novam fundandam tuendamque Ecclesiam Theologia doctrina magno opere est necessaria: in exordiis enim rerum omnium, maximè Religionis, præcipua quadam sapientia, & industria opus est; quemadmodum in novis plerumque stirpibus videmus accidere, ne error in principio sit: quasi originalis, & in ceteros traducatur, maximè que eum in fine esse contingat. Præcipue cum in novis regionibus novisque plantationibus, nova negotia, novi mores, leges, contractusque occurrant, aliaque magnæ difficultates se offerant; quibus nisi sacræ doctrinæ

in Min istro requiratur sapientia

Consa- end. c. p. 10. supra cit. In- structionis missiona- riorum Joan. à JESU MARIA.

Theolo- giæ ne- cessitas.